

silia evangelica vixisse et adhuc vigere in eadem Ecclesia innumera prope religiosorum familiae quæ tum propriæ perfectioni student tum proximorum utilitati, ineluctabile sunt documentum. Insuper prophetiæ ac miraculorum dona, ceterorumque charismatum per ætates singulas quamplurimos in eadem Ecclesia claruisse monumenta indubia testantur, quæ non nisi ab incredulis despici possunt (1), nec pauci adversarii fatentur: rigidum præterea examen quod de iis institui solet quamvis rationabilem dubitationem de illorum veritate excludit (2). Mira demum cœcunditate in gentibus convertendis præditam eandem Ecclesiam esse, fidem faciunt populi omnes qui

quinque aut septem in sanctorum album referri solent post longum, et accuratum de virtutum omnium in summo gradu exercitio examen, de quo mox dicebimus, non fiant. Sane a Pio VII. an. 1807. quinque, et a Gregorio XVI. totidem die 23. Maii 1859. sanctis adscripti sunt. Sic Ecclesia romana quæ vera Christi Ecclesia est, producit fructus suos.

(1) Cf. Jodocum Coccium op. et loc. cit. *De signis ecclesiæ*, art. XIII. *Perpetuis miraculis veram ecclesiam a falsâ internosci*, ubi exhibet catalogum illustrium Ecclesiæ miraculorum ante et post Christum natum ad hæc usque tempora; nempe 1380. Quamvis non omnia, quæ hic auctor recenset miracula ad criticos severioris leges exigi possint, plura tamen sunt, quæ in dubium absque levitate ac temeritate revocari nequeunt. Vid. etiam Segneri *L'Incredulo senza scusa* p. II. cap. 3-9. Card. Gotti *La vera chiesa di Cristo* Bologna, 1719. tom. I. cap. 2. Bollandianos mens. septemb. tom. VI. edit. Antwerp. ad diem XIX. pag. 352. § 59. «Ostenditur luculentissimis testimoniis gratiani miraculorum perseverasse in Ecclesia: inaudite calumnie Joannis Clerici id impudenter negantis.»

(2) Confecto examine, ac per decretum pontificis dubio de virtutibus resolutio, aliud proponitur a sac. rituum congregatione: *An et de quibus miraculis constat ad effectum de quo agitur?* Hic jam supponitur confectus iudicis processus de facti veritate, et inquiritur in ejus valorem ac naturam, et gradum miraculorum, quæ patrata ad invocationem alicujus servi Dei peribentur. Ut porro felix hujus resolutionis exitus contingat, requiritur 1º Ut constet per testes de visu, aut etiam de auditu a testibus de visu, aut præterea a testibus auditu de auditu, de utroque, ut vocant, miraculi extremo, mortis e. g. et excitationis, morbi et sanationis. 2º Cum de hoc posteriori miraculorum genere sermo est, constare præterea debet de septem concurrentibus ad vere et propriè dictum miraculum constitutum; quod scilicet morbus sit gravis, vel impossibilis vel curatu difficilis; quod morbus, qui depellitur non sit in ultima parte status, ita ut hæc multo post declinare debeat; quod nulla adhibita fuerint medicamenta, vel, si fuerint adhibita, certum sit ea minime profuisse; quod sanatio subita sit atque instantanea; quod sanatio sit perfecta, non manca vel coniecta; quod nulla notata digna critica præcedat temporibus debitis, et cum causa; postremo quod sublatus morbus non redeat. 3º Ut vero tuto de iis constare possit, præter testes de quibus diximus, adsciuntur a cause postulatoribus medici, pharmacopole, chirurgi etc. si numerum omnes qui curam ægroti susceperunt; deinde his adiciuntur ab eisdem postulatoribus alii ad minus duo medici doctrina præstantes, ut circa morbi naturam et sanitatem suffragium ferant; præter quos duo alii a sacra congregatione deputantur, uti pro rei veritate iterum rem expendant, et suffragium in scriptis emittant, qui omnes et singuli non nisi interposito iuramentum sacramento suam possunt aperire sententiam. 4º Ut constet de invocatione sive expressa sive tacita per applicationem imaginis aut reliquiarum servi Dei, vel ab infirmo, vel ab alio aliquo. 5º Hæc omnia ad trinitatem ter revocantur, oppositis semper novis promotoris fidei seu impugnantis adversariis, et donec cuiusvis dubitationis vel levisissima hæc fuerit depulsa nubecula, non pronuntiat s. Sedes veritatem miraculi, scilicet de illo constare. Si vero vel unus supervit in recensitis defectus, qui tolli non possit, miraculum plane rejicitur. Cf. Benedict. XIV. *De beatificat. et canonizat. sanctorum*, lib. IV. p. I. cap. 8. n. 2. seqq. Nunc provocamus acatholicos omnes, ut inveniunt alicubi tribunal in quo severo adeo examini subiciantur quæcumque causæ. Attamen ipsi sunt qui ridem miracula ecclesiæ romanæ!

ab ætate apostolica in Christum crediderunt (1). Cum igitur ex fructibus cognoscatur arbor, et ex actionibus vita, patet romanam Ecclesiam esse plantationem illam quam plantavit Pater cœlestis; esse corpus vivum, corpus Christi mysticum vita ac vigore pollens, anima seu gratia sanctificante informatum cum virtutibus reliquis, quæ ex ipsa et cum ipsa subsistunt.

Catholicam pariter esse romanam Ecclesiam, seu ad eam spectare catholicitatis notam duo illa criteria, quibus hæc nota juxta dicta distinguitur, apertissime conficiunt: Etenim Ecclesia romana imprimis ubique semper diffusa est, ac ubique diffunditur, et ita diffunditur, ut eadem plane sit sive unitate fidei, sive unitate communionis tum ratione temporis, tum ratione loci. Sane ad diffusionem quod attinet, universas provincias sive orientales sive occidentales Ecclesiam romanam occupasse constat ex disputationibus patrum adversus hæreticos, potissimum vero adversus schismaticos novatianos, donatistas, luciferianos, etc. (2); post detectas indicas regiones illico Ecclesiam romanam ad eas appulisse sat notum est; nulla est regio, nulla est mundi cognitio plaga, quamvis in eis aut invidiosæ, aut hæretici et schismatici dominantur, quæ Ecclesiæ romanæ plura aut pauciora membra non contineat. Imo etsi ubique fere genti in hac Ecclesia persecutionem patiatur, potissime ab hæreticis, tamen numerosior omnibus sectis est, etiam simul sumptis (3), et quotidie crescit et fructificat (4). Quod vero spectat ad identitatem, ea liquet vel ex ipsius constitutione, quæ necessario ab omnibus et singulis membris suis exposcit unitatem fidei et communionis, prout exposuimus. Hæc confirmantur 1. ex eo quod facta sit ejus propria Ecclesiæ catholica denominatio, quamvis, ut diximus, aliqui cœtus ab ea divisi eam sibi frustra usurpare tentaverint (5). 2. Ex eo quod adversus illam solam hæreses

(1) Nulla prorsus gens est, quæ ad Christum conversa sit, nisi Ecclesiæ romanæ seu catholice ministerio. Cf. quæ scripsimus in tract. *De vera religione*, p. 2. prop. X.

(2) Cf. apud Thomassinum op. et loc. cit. et apud FF. de Walemburch *controv. III. parl. II. 4. prob. ex 1. trib.*

(3) Sane græci schismatici quibus accensimus rursus, quamvis isti patriarcham Cyprium minime agnoscant, numerantur 50,000,000. quibus alii adicientes nestorianos, jacobitas, armenos, coptos, abyssinos etc., summam ex istis omnibus conficiunt 41,000,000. protestantes cum innumeris divisionibus suis numerantur in Europa 46,000,000. et in federatis provinciis cum pluribus sectis 11,000,000; qui tamen numeris nimis auctus dicitur. Itaque ex his omnibus simul sumptis summa conficitur 98,000,000. Contra vero catholici per universum orbem numerantur 180,000,000. De parva anglicanorum fractione postea dicam. Cf. Franc. Patricium Kenrick coadjutorem episcopi Philadelphie in provinciis federatis America in *Theologia dogmatica* tom. I. Philadelphiae an. 1859. tract. II. de ecclesia pag. 117. Quod si ipsam Adriani Balbi computationem sequaris *Abregé de géographie*, pag. 75. Paris 1854. qui schismaticos sive græcos, sive russos, sive orientales 62,000,000. protestantibus autem cuiusque generis 39,000,000. Ecclesiæ vero catholice 157,000,000 tribuit (cui tamen computationi hæc ita facile subscribimus), patet magnum semper intercedere discrimen inter numerum catholicorum ac numerum heterodoxorum.

(4) Cf. *annali della propagazione della fede*. Lione 1820. seqq.

(5) De Ecclesiæ romanæ scriptis s. Irenæus lib. III. cap. 5. «In qua semper ab his qui sunt undique conservata est ea quæ est ab apostolis traditio.» S. Cyprianus semper eam quæ cum romano episcopo communicavit catholicam significavit; scribens enim ad Antonianum, ep. III. ut eum

omnes, schismata, factiones, sectæ, increduli omnes quovis tempore conspiraverint et adhuc conspirent, et cum illis vires contra eam conjunxerint judæica perfidia, et pagana superstitio; 3. ex ipsa hæc paucorum adversariorum agendi ratione, qui quamvis aperte ab ea divisi sint, adhuc se tamen ad illam pertinere contendunt, ne schismatici aut hæretici audiant (1).

Nota denique apostolicitatis romanam frui Ecclesiam compertum sit ex nunquam interrupta romanorum pontificum successione a s. Petro ad nos usque, et episcoporum omnium per orbem ecclesiarum, quæ cum ipso communicarunt et communicant in unitate fidei et communionis ad hæc usque tempora. Adeo hæc successio explorata est, ut neque ab adversariis in dubium revocetur sive quoad partem ejus materiale, sive quoad formalem. Extorquet ipsorum admirationem ejusmodi successio, qua fit, ut apostolica sedes decem et octo seculorum tractu adhuc perseveret inter tot vicissitudines sive religiosas, sive politicas quas Europa universa subit, et ita perseverat ut in pleno vigore subsistat (2). Adeo firma est illa petra quam nunquam vicerunt superba inferorum portæ! Quot tamen impetus ea sustinere non debuit? Ille solum ignorat qui hospes plane sit in christianæ religionis historia: attamen insani conatus splendiores effecerunt ejusmodi triumphos, siquidem incassum omnes illi impetus cesserunt, et mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium (Cantic. IV, 4).

certior fieret quod communicaret cum Ecclesia catholica his verbis utitur: «Scriptis etiam ut exemplum earundem litterarum ad Cornelium collegam nostrum transmitterem, ut deposita omni sollicitudine jam sciret te secum, hoc est, cum catholica Ecclesia communicare;» s. Augustinus contra *Epistol. Fundamentum*, cap. 4. «In catholica enim Ecclesia, inquit, . . . tenet ab ipsa sede Petri apostoli, cui pascebas oves suas post resurrectionem Dominus commendavit, usque ad presentem episcopatum successio sacerdotum; tenet postremo ipsum catholice nomen.» Sic patres ceteri quibus perinde erat romanam ac catholicam Ecclesiam nominare. Quod uberius ex dicendis oportuno loco constabit.

(1) Hoc novum non est; siquidem habemus ex remotissima antiquitate quod etiam veteres hæretici et schismatici, perinde ac hæretici et schismatici nostri temporis, affectaverint pro suis cœtibus Ecclesiæ catholice denominationem. At frustra tum isti tum illi. Sic enim s. Augustinus illos refellebat: «Una est catholica, cui hæreses aliæ diversa nomina imponunt, cum ipsæ singula propriis nominibus, quæ negare non audent, appellantur. Ex quo intelligi datur, judicantibus arbitris, quos nulla impedit gratia, cui sit catholicum nomen; ad quod omnes ambiant, tribuendum» (lib. de vit. cred. c. 7); et alibi: «Tenenda est nobis christiana religio, et ejus Ecclesiæ communicatio, quæ catholica est, et catholica nominatur, non solum a suis, verum etiam ab omnibus inimicis. Velint nolint enim, ipsi quoque hæretici, et schismatici alunt, quando non cum suis, sed cum extraneis loquuntur, catholicam nihil aliud quam catholicam vocant; non enim possunt intelligi, nisi hoc eam nomine discernant, quo ab universo orbe nuncupatur» (De vera relig. c. 7).

(2) Joverit hic describere verba protestantis Frid. Hirtler juxta versionem gallicam A1. Saint-Chéron. Paris. 1858. in vita Innocentii III. lib. I. pag. 76. «En portant nos regards en arrière, scribit, et en avant sur la suite des siècles, en voyant comment l'Institution de la papauté a survécu à toutes les institutions de l'Europe, comment elle a vu naître et périr tous les états, comment, dans la métamorphose infinie des choses humaines, elle a seule conservé invariablement le même esprit, devons-nous nous étonner si beaucoup d'hommes la regardent comme le rocher dont la tête immobile s'élève au-dessus des vagues mugissantes du cours des siècles?»

Quæ cum ita se habeant, merito concludimus romanam Ecclesiam illis fulgere notis quibus vera Christi Ecclesia a falsis internosci debet, eamque propterea veram esse Ecclesiam a Christo Domino Salvatore nostro institutam.

Predictarum notarum defectus in omnibus societatibus quæ non communicant cum Ecclesia romana.

Ut compendio utamur, ad ostendendum nullis prorsus societatibus ab Ecclesia romana divisim competere, aut competere posse recensitas notas, ea urgebimus argumenta quæ iis omnibus communia sunt.

Ac 1. communis est omnibus his cœtibus defectus unitatis. Etenim omnes acephale sunt, et proinde legitima illa auctoritate sunt destituta, quæ principium est unitatis tum fidei tum communionis. Hæc porro sublata auctoritate, non solum omnia dissolvitur unitatis vinculum, sed necessario oritur principium divisionum sive fidei, sive communionis, cum nemo sit qui cogi possit ad eandem fidem profendam, et ad eandem servandam communionem. Hinc eodem jure, quo quilibet *sacrorum emendatores* ab avo apostolico usque ad nos, id est a nicolaitis et simonianis, usque ad quakeros, methodistas seu weslejanos, whitefieldistas, kilhamitas, junperos, irvingitas, etc., insurrexerunt adversus apostolos, et Ecclesiam catholicam seu romanam, insurgere possunt adversus communionem seu cœtum in quo instituta sunt individua singula, ac novos cœtus condere. Sic eodem jure quo novatiani, donatistæ, greci, russi, anglicani, parva in Gallis ecclesia a centro unitatis, romano scilicet pontifice recesserunt, eodem poterunt jure recedere a proprio patriarcha, primato, episcopo, aut sacerdote eorum subditi, et in novas societates coire (1). Sane experientia ostendit ita semper factum esse: quod si plena dissolutio integri cœtus cujuslibet non contigit, ideo est aut quia homines non semper sibi coherent, aut quia causæ exteriore et politicae plerumque obstiterunt (2). Quod si sermo sit de ultra-protestantismo, ut vocant, qui systema profitetur liberi examinis, res adhuc evidentior sit: exinde enim ortæ sunt fluctuationes, mutationes, phases quibus secta illius omnes obnoxia fuerunt et sunt (3); exinde cuilibet fas est impune quodvis do-

(1) Sane eodem jure quo ex. g. Photius aut Michael Cæsararius se subtraxerunt ab auctoritate romani pontificis, eodem poterunt singuli episcopi se subtrahere ab auctoritate patriarchæ Constantinopolitani, imo a fortiori, cum hujus patriarchatus institutio ecclesiæ ita sit, auctoritas autem supremi capituli in universa Ecclesia sit juris divini, ut postea ostendemus. Idem die per analogiam de ceteris cœtibus schismaticis. Idem de hæreticis: si enim licuit innovare hæresiarchis adversus Christi Ecclesiam, quare non licet innovare contra peculiaria uniuscujusque hæresiarchæ dogmata, eo magis quod nemo possit sibi tribuere infallibilitatem quam ecclesiæ unde discessit, de-negavit? Et hoc adversus anglicanos quoque objiciunt dissidentes, ipso referente Palmer qui perperam ut ab illorum scilicet suam tueatur ecclesiam ad speciosum sed gratuito conflictum Oxoniensium modernorum systema conugit.

(2) Exinde oritur systema persecutionis quæ in omnibus sectis acatholicis, apud quas obtinet principatus politicus, plus minus viguit ac viget. Satis est ad hoc sibi persuadendum lustrare publicas ephemerides et publica documenta. Nimirum hisce armis ac præsidis sectæ, quæ omni carent vita stabilitate sibi querere conantur.

(3) Cf. quæ scripsimus in tract. *De vera religione*, p. 2. prop. 9.

et inæ caput, prout lubet, aut admittere aut rejicere aut immutare pro subjectiva persuasione; exinde rationalismus et mythicismus prodierunt, qui sub christiani nominis larva atheismum aut certe nudum theismum invexerunt. Ilæc est ultima periodus ultra quam protestantismus progredi non potest (1).

Cum vero notæ reliquæ juxta dicta in unitate, virtute saltem confineantur, et ex ea progignantur, jam patet, quod si nulli societati ab Ecclesia romana se junctæ competere potest unitas, competere pariter ceteras notas non posse. Profecto sanctitas, qua corpus Christi mysticum, quod est Ecclesia, vivit, nequit haberi ubi non est unitas; nam si membra nullo sint inter se nexu conjuncta, si careant capite, impossibile omnino est ut corpus constituent quale describit Apostolus (Ephes. IV, 16), ac propterea a spiritu informetur ac vivat: tales porro sunt ex modo dictis societates omnes ab Ecclesia romana sejunctæ: omnes igitur vita supernaturali de qua loquimur, seu sanctitate plane sunt destitutæ. Quod si sanctitate

(1) Omnium sectarum et schismatum, necnon rationalismi et mythicismi fontem perbellè detegit et exponit cit. Hurter lib. XIV. vitæ Innocentii III. pag. 4. 5. Cujus philosophicas, ut ita dicam, hæc de re meditationes hic placet referre. « L'esprit humain, inquit, dans le pressentiment d'une dignité supérieure, dans la conscience de sa vaste activité, dans la joie de parvenir à s'élever dans les hautes régions d'où découle toute existence, et de pénétrer les profondeurs immenses qui voilent le mystère de la vie, se raidit quand on veut lui imposer du dehors ce qu'il se croit capable de découvrir en lui-même. Souvent il regarde comme une barrière indigne de lui la prétention de lui assigner une source suprême de toutes connaissances, parce que, dans son orgueilleuse suffisance, il croit porter en lui la vie et la force, pouvoir séparer à sa volonté la lumière des ténèbres, et fonder sur l'indépendance de son jugement la différence entre le bien et le mal. C'est ainsi que dans tous les temps l'ancienne défection s'est renouvelée sous un tel forme, mais toujours la même dans sa nature. Il est vrai, l'Éternel, dans sa miséricorde, a envoyé celui qui est le chemin, la vérité et la vie, et par lequel les enfants égarés doivent retourner auprès de leur Père; mais pour les uns ce chemin n'était qu'une de ces innombrables voies qui, dans tous les temps, pouvaient être tracées par les hommes les plus distingués, ils ne regardaient cette vérité que comme une de celles qui avaient été découvertes en grand nombre par des génies supérieurs, et cette vie uniquement comme un phénomène particulier de l'existence universelle dont le problème ne peut jamais être résolu dans sa mystérieuse obscurité. Les autres, au contraire, reconnaissaient et acceptaient ce chemin, cette vérité et cette vie comme un fait, mais soumettaient, soit le mode de connaissance, soit la mesure de l'acceptation au jugement ou à la volonté des hommes. L'erreur des uns et des autres ne diffère que par la forme: la première appartient exclusivement à un système qui ne veut pas connaître le christianisme, et la seconde, à celui qui n'admets la vérité et la divinité du christianisme qu'autant que la faculté de connaître donnée à l'homme peut les admettre. La première erreur procède avec plus d'indépendance et de loyauté; l'autre avec plus de partialité et de séduction: l'une et l'autre sont la racine de cette inimitié contre l'Eglise, inimitié qui attaque principalement la doctrine sur laquelle elle repose, ou qui la dénature.

Une autre propriété de l'esprit humain, c'est que plus les développements d'une institution sont brillants, plus il met d'activité à rechercher un côté faible; plus cette institution s'efforce de perfectionner son organisation intérieure par une hiérarchie fortement constituée, plus il s'applique à en épier les imperfections; et plus un édifice s'élève audacieusement, plus aussi il s'occupe d'en sonder les fondements, dans l'espoir de découvrir des défauts à ce monument qui étale à ses yeux l'ordre, la gloire et la puissance: par là il se croit autorisé à miner l'édifice, à séparer violemment ce qui a été réuni, à paralyser l'action de ce qui est fort. » Integer hic liber XIV. dignissimus est qui legatur in quo protestantismus graphice describitur in sectis quæ medio eruperunt ævo, quæque reformationi sæculi XVI. fecerunt partem.

omnes ejusmodi cœtus orbi sunt, impossibile pariter ipsis est ut exterius per notam visibilem manifestent eam sanctitatem quam non habent, non per professionem fidei quam juxta excusum systema libertatis examinis habere nequeunt, aut saltem non possunt integram conservare defectu auctoritatis (4); non per donum miraculorum ceterorumque charismatum quibus Deus Ecclesiam suam præditam voluit, cum ejusmodi dono cœtus isti prorsus omnes destituantur (2); non per vitæ sanctimoniam quæ complectatur ipsa evangelica consilia, quæque propria est veræ Ecclesiæ Christi, siquidem societates istæ, præsertim recentiores, ab his summopere abhorrent (3); non per fecunditatem in gentium conversione, utpote sterilitate mulctatæ. Et hæc quidem in universum: si enim ad protestantismum et ad sectas ab eo progenitas singillatim oculos convertamus, præter ignobilitatem originis quæ accepta referenda est hominibus nequissimis et in omnem libidinem effusis, superbis, invidis, elatis omnique vitiorum colluvie inquinatis (4), tales in eo doctrinæ vigent aut saltem vigerunt, ut sanctitas omnis eliminetur; e. g. Deum plures condidisse homines in eum tantum finem ut perpetuo damnarentur (5); in omnibus Adæ

(1) Hujus rei luculentissimum exemplum habemus in ecclesia anglicana, quæ defectu hujus auctoritatis impedire non potuit quominus assectæ sui in protestantismum dilaberentur: qui vero nunc ad pristinum statum eam revocare satagunt, romenses audiunt ac papistæ; idem dic de Lamberis particulis in quas ecclesia illa dissecta est.

(2) Hinc Erasmus in *Diatriba de Lib. arbit.* loquens de Lutheranis: « Nullus, inquit, illorum adhuc extitit, qui vel equum claudum sanare potuerit, » cui Lutherus in lib. *De servo arbitrio* respondet: « A nobis, qui negamus liberum arbitrium, miracula exigi non debent; » et Calvinus præf. *instit.* « Improbe faciunt, ait, quod miracula a nobis poseunt. » Attamen nemo ignorat fraudes ad quas identidem recurrerunt ut saltem miracula colligerent: ast, Deo obstante, et hæc incassum reciderunt. Cf. quæ retulimus in tract. *De vera relig.* p. 1. cap. 5. col. 164. not. (e).

(3) Consulatur controversiste, præsertim vero Bellarminus in lib. II. *De monachis*. Profecto novissime E. B. Pusey, regius professor in universitate Oxoniensi, in opus. cui tit. *Letter to the right Rev. Lord Bishop of Oxford on the tendencies to romanism*, etc. seu *Epistola ad episcopum Oxoniensem circa tendentiam versus romanismum adscriptam doctrinis antiquis propugnatis*, etc. ed. 2. Lond. 1859, amare conqueritur de tyrannide quam exercet ecclesia anglicana, dum omnes ministros suos cogit ad incendam conjugium, ac eos impedit quominus excellentem em tiam, ut vocat Apostolus consilium virginitalis seu celibatus, sequantur. Id Christi et Pauli verbis palam adversari præfertur qui virginitalatem non commendarunt modo, sed etiam aperte consulerunt. Id christianæ perfectionis nervos in sacris ministris elidere dolet. Quia etiam sacras virgines in anglicana ecclesia sicut in romana vitæ castimoniam florere vellet! Egregia sane ac merito laudanda animi vota. Quæ tamen quid aliud produunt nisi ecclesiam illam, quæ hac vitæ christianæ perfectione omnino caret, Christi Ecclesiam esse non posse? Cf. pag. 209. seqq. Integrum ejus textum referremus nisi esset nimis prolixus.

(4) Cf. Lessium in op. *Quæ fides et religio sit capessenda consultatio*. Inter opuscula edit. Antwerp. 1626, pag. 709. seq. Causid. IX. *Ratio quinta. Ex vita et morum conditione*. Item in ejusd. appendice: *utrum Calvinus convictus fuerit sodomie et ob eam causam stigmatè inustus*. Cf. etiam *Le ministre protestant aux prises avec lui-même*, par M. A. F. Lyon, 1856. in app. pag. 167 seqq. *Les apôtres du protestantisme peints les uns par les autres*. Plura pariter in hanc rem suppeditat documenta Dr. August. Theiner in op. *La svezia e le relazioni di essa colla santa sede*, etc. Roma 1858. part. 1. cap. 5, pag. 186 seq.

(5) Cf. Lessium in cit. *consultat.* et in cit. *append.* cap. 5. *Utrum Calvinus docuerit Deum esse auctorem omnium scelerum*. Sed præstat ejusdem Calvini verba describere; sic porro loquitur *instit.* lib. III. cap. 27. § 7. « Iterum quero: unde factum est, ut tot gentes una cum liberis eorum in

posteris extinctum penitus esse liberum arbitrium, adeoque ferrea illos necessitate sive ad bona sive ad prava opera impelli (1), inutilia esse opera bona ad salutem, imo prava opera ad sanctitatem conferre (2), aliisque sexcenta id genus errorum monstra, quæ protestantismus docuit ac docet, quorumque vel ipsos ethnicos suppunderet.

Deest autem hoc ipso societatis his omnibus catholicitas ejusque nota; si enim illis deest unitas, quomodo poterit penes eas identitas fidei et communionis inveniri? Historia variationum locupletissimum est argumentum ejusmodi defectus. Possemus hos omnes provocare cœtus ad edendam fidei professionem quæ communis vel uni illorum sit, et quæ semper apud eum obtinuerit, si forsitan excipias partem negativam et aversionem a communi ipsorum matre, Ecclesia nempe romana seu catholica; nihil dicemus de particulis in quas unaquæque societas dissecatur, quæ vix numerari possunt, cum hæc notissima sint (3).

fantibus æternæ morti involveret lapsus Adæ absque remedio, nisi quia Deo ita visum est? Hic obmutescere oportet tam dicaces alioquin linguas. Decretum quidem horribile, fateor: inficiari tamen nemo poterit quin præseverit Deus quem exitum esset habiturus homo antequam ipsum corderet; et ideo præseverit quia decreto suo sic ordinavit. » Ed. Amstelod. 1667.

(1) In textum Lutheri quem excepsi ex ejus libro *De servo arbitrio*: « Sic humana voluntas in medio posita est, ceu jumentum: si insederit Deus, vult et vadit quo vult Deus... si insederit Satan, vult et vadit quo vult Satan, nec est in ejus arbitrio ad utrum sessorem currere, aut eum querere, sed ipsi sessores certant ob ipsum obtinendum et possidendum. » opp. Luth. edit. Jenæ 1537. tom. III. fol. 177. tergo. Ne plura alia testimonia referam, ea. cf. apud Cocceium Op. cit. pag. 4058. qui congestis pene innumera ex Luthero, Calvino, Melancthone, etc. Cf. etiam Bossuet *Deur. Avertissement aux protestants*, edit. Versailles 1816. tom. XXI. §. 19. p. 117. seqq. nec non Th. Moore *Voyage d'un jeune irlandais à la recherche d'une religion*. Trad. de l'angl., Paris, 1856. chap. 40. *Doctrine de Luther, esclavage de la volonté*, pag. 244. seqq.

(2) Alias hujus assertionis attulimus documenta. Cf. præterea Moore op. cit. chap. 40. p. 333. seqq. ubi ostendit Ansdorffium et Agrippam Lutheri discipulos rejecisse obligationem legis Dei utpote judaicam et antichristianam; plures item sectas adhuc idipsum in Anglia docere; Pletcherum Wesleyi discipulum decentem methodistas accusare *legitimitatem* bonorum operum, excusare adulteria, homicidia, etc. Neque reponi potest hos homines aut sectas excessisse: siquidem hæc necessario profluit ex intima protestantis doctrina, ut patet per se, et clarissimo in lumine collocavit Moehler in celebri sua *Symbolica*, et patet præterea ex ipsis Lutheri principiis. Nam in lib. *De captiv. babylon.* cap. *de baptismo*: « Vides, inquit, quam dives est homo christianus, sive baptizatus, qui etiam volens non potest perdere salutem quantumque peccatis, nisi nolit credere. Nulla peccata eum damnare possunt, nisi sola incredulitas; » et in serm. *De piscatura Petri*: « Erga Deum non operibus, sed nuda fide indigemus. Dehemus enim cum solo Isaac venire, hoc est, cum fide: servos et asinas, hoc est, opera deorsum demittere oportet. Quanto sceleratior es, tanto citius Deus suam gratiam infundit. » Hæc aliæque ejusmodi Lutheri principia cf. apud Cocceium op. cit. p. 1118. Ex his collegerunt Antinomiam in *confess. Mansfeldensi*: « Lex non est digna ut vocetur verbum Dei: si meretrix es, si scortator, si adulter, vel quicumque alius, tantum crede, et es in via salutis, cum in medio peccati hæres. Decalogus ad curiam pertinet, non ad suggestum: quibuscumque cum Mose res est, recta via tendunt ad diabolum, imo ad malam rem cum Mose. Dictum Petri: *certam facite vocationem vestram per bona opera*, est inutile. Quodcumque tibi talis incedit cogitatio, hoc vel illo modo in Ecclesia rem geri debere, ut sint homines boni, honesti, sancti et casti, jam aberrasti ab evangelio, » etc. Ibid. Jam vero, ubinam pagani ipsi talia docuerunt? O præclaros sacrorum emendatores! O egregios romanæ Ecclesiæ reformatores!

(3) Cf. ex antiquis s. Irenæum *Adv. hæreses*, lib. V. 1. Epiphanium lib. III. s. Augustinum *de hæresibus* lib. I. Theodoretum *hæreticarum fabular.* lib. V. Philastrium

Quod dictum est de identitate fidei patet dici pariter debere de identitate communionis, quæ ex defectu capitis subsistere nequit: unaquæque enim in propria regione ubi reperitur suum consistorium, ut vocant, suum præsidem, suos ministros habet, qui nulla ratione consistorio, præsidem, aut ministris alterius regionis subjiciuntur. Quapropter, quod consequens est, nulla universalis reperitur apud eos diffusio, sed quilibet cœtus, et uniuscujusque cœtus portio divisi sunt ab invicem et independentes juxta regimen cui subsunt; hinc quælibet secta seorsum sumpta non nisi angustum terræ angulum occupat. Carent proinde istius modi societates omnes catholicitate, et catholicitatis nota quoad utramque sui partem; materialem scilicet atque formalem.

Denique nullis ejusmodi cœtibus competere, aut competere posse apostolicitatem ejusque notam, evidenter constat ex singulorum origine; unusquisque enim eorum erupit determinata epocha, quæ ab historia assignatur, e. gr. ante Lutherum nulli erant lutherani; nisi Henricus VIII. in Annæ Bolenæ oculis novum evangelium legisset, adhuc ignorarentur anglicani, et ita porro. Nulla omnino secta ascendit usque ad apostolos, aut perseveravit in communionem fidei et charitatis cum legitimis successoribus apostolorum seu cum ecclesiis per legitimam ordinationem nunquam interruptam apostolicam. Utrumque enim ad apostolicitatem et ad ejus notam constituentem requiri ostendimus. Jam vero nullus est cœtus a romana Ecclesia separatus qui hunc characterem præ se ferat. Si qui autem ætate apostolorum exorti sunt, præterquam quod fuerat ab apostolis damnati et ab Ecclesia rescissi, cito evanuerunt, adeo ut ex tot sectis tunc temporis aut paulo post exortis, sec. III. exeunte nulla superferret, si aliquot misere huc illuc palantes fortasse excipias.

Atque ut jam fructum aliquem capiamus ex his quæ fusiore calamo pro rei gravitate de qua agitur disseruimus, tum de Ecclesia romana cui omnes et singulas notas veræ Christi Ecclesiæ competere ostendimus, tum de societatis ab ea sejunctis quarum nulli pariter luculenter demonstravimus nec unam competere aut competere posse, ut illuc redeat oratio unde discessit, concludimus.

1. Ergo Ecclesia romana est sola vera Christi Ecclesia; est unicum corpus Christi mysticum individuum ac jugiter vivens, quod a Christo ejusque apostolis semper et ubique perseverat ac manet, unica ejus sponsa ac dilecta, una ejus columba sancta et immaculata.

2. Ergo societates omnes quæ identidem ab ea divisæ sunt aut expulsæ ob ipsarum pervicaciam, totidem sunt sectæ antichristianæ, Deo odibiles, jandiu a Christo ejusque apostolis in earum antesignanis proscriptæ et reprobatae, aut totidem humanæ superbiæ monumenta, et arbores autumnales infructuosæ. Hæreseologia in biblioth. patrum de la Bigne, ed. II. Paris, 1689. tom. IV. ex recentioribus Bernini *istoria di tutte le eresie*. Paletta *istoria ragionata delle eresie*. Veron. 1797. Pluquet, *Dictionnaire des hérésies*. Grégoire, *histoire des sectes*. Paris, 1829.

se, his mortuae, eradicatae, fluctus feri maris despumantes suas confusiones, sidera errantia: quibus procella tenebrarum servata est in aeternum (Epist. Judae vv. 12, 13). Loquimur autem, ut patet, de sectis; nam quod spectat ad individua quae ad eas pertinent, quid sentiendum de iis sit, exposuimus in tractatu de vera religione (P. II. prop. XI).

DIFFICULTATES. *Petitae ex Ecclesia romana adversus notam unitatis.*

Obj. Romanae Ecclesiae unitas nominis duntaxat est, non autem rei. 1. Deest enim illi in primis unitas fidei ejus regula adhuc nutat; alii siquidem in ea ecclesia contendunt hanc regulam constitui a rom. pontifice cujus inerrantiam propugnant, alii vero mordicus pugnant pro infallibilitate, ut vocant, conciliorum oecumenicorum, neutri proinde eam competere concludendum est. 2. Sed quod magis mireris illud est, quod nondum convenierint Pontificii in recensione conciliorum oecumenicorum; Gallis enim oecumenica concilia sunt Constantiense et Basileense, Italiam vero Lateranense V. et Tridentinum. 3. Verum non est cur haec fusius persequamur cum ex facto luculentissime constet nusquam in Ecclesia romana reperiri fidei unitatem. Etenim omissis acerrimis disputationibus quae in scholis catholicis circa praedestinationem et gratiam, circa probabilissimum ac singula fere ethices capita exardescunt, quo fit ut in plures factiones scindatur (1), his, inquam, omissis, nemo negaverit Ecclesiam romanam referam haereticis esse: fatentibus quippe romanensibus omnibus, doctrina Jansenii haeretica est; porro longe lateque per Ecclesiam universam janseniani diffusi sunt et a ducentis annis adhuc perseverant eidem ecclesiae mordicus adhaerentes. Nemo inficias iverit, referam incredulis esse, et indifferentis tam magno numero, ut eam obruere videantur ac fidem subjicere ejusdem membrorum. Constat praeterea eandem ecclesiam referam esse schismaticis, ut liquet ex *episcopis constitutionalibus* eorumque asseclis qui in Gallis non communicant cum episcopis a Pio VII. constitutis; deest igitur etiam unio charitatis seu communionis. 4. Quae cum ita se habeant, quo ab illa romanensium factantia, quod in sua ecclesia omnimoda, plena ac perfecta vigeat unitas, ad discrimen sectarum quae in frusta scinduntur? Ubi illa auctoritas infallibilis sive ecclesiae sive pontificis quam tantopere commendant veluti principium seu medium efficax unitati conservandae quam neque agnoscent filii ejus? 5. Ne vero haec amplificata videantur, juverit ea confirmare auctoritate Gregorii XVI. qui in encyclica an. 1832

(1) Ita passim protestantes recentiores, inter quos Gablerus in orat. *De tenuibus initiis, vera natura et indole doctrinae evangelicae*. Jenae, 1818. pag. 18. scribere non veretur: « Quanta lites, quanta dissidia, quanta odia, imprimis inter ordines monachorum, dominicanorum, franciscanorum, jesuitarum, hucusque Ecclesiam catholicam misere turbant! Non modo antiquiores doctores ecclesiastici, patres vocant, in quocumque fere doctrinae ecclesiasticae capite admodum inter se dissident, verum et recentiores romano-catholici, ipsique praesules romani, quorum decreta haud raro inter se pugnant. Atque etiam numerum acres agitantur lites inter pontificis romani asseclas et episcopales, ultramontanos et mere catholicos. »

edita inter cetera haec habet: « Vere dixerimus hanc nunc esse potestatis tenebrarum ad cribandum sicut triticum filios electionis. Vere luxit et defluxit terra infecta ab habitatoribus suis, qui transgressi sunt leges, mutaverunt jus, dissiparunt foedus sempiternum... Loquimur, ven. Fratres, quae vestris ipsi oculis conspiciatis, quae communibus idcirco lacrymis ingemiscimus. Alacris exultat improbitas, scientia impudens, dissoluta licentia. Despicitur sanctitas sacrorum, et quae magnam vim, magnamque necessitatem possidet, divini cultus majestas ab hominibus nequam improbat, polluitur, habetur ludibrio... vexatur acerrime romana haec nostra B. Petri sedes... et vincula unitatis in dies magis labefactantur, abruptantur; divina Ecclesiae auctoritas oppugnatur, ipsiusque juribus convulsis substernitur ipsa terrenis rationibus, ac per summam injuriam odio populorum subjicitur, in turpem redacta servitutem... Personant horrendum in modum academiae et gymnasia novis opinionum monstris etc. Aleram nunc persequimur causam malorum uberrimam, quibus afflicti in praesens comprobamus Ecclesiam, indifferentissimum scilicet, seu pravam illam opinionem, quae improborum fraude ex omni parte percubuit, etc. Vividioribus sane coloribus pingi Ecclesia romanensis non poterat (1). 6. Quod si post haec aliqua unitatis umbra deprehenditur in ea ecclesia, coactiva potius dicenda est quam voluntaria, aut ex ejus natura progenita; etenim « historia luce clarius docet, Ecclesiam catholicam per tot tantaque facinorum monstra nefanda, quibus crudelissime usa est ad haereticos extirpandos, impedire non potuisse, quominus in ipso ejus coetu partium studiis dilacerato innumeri fere essent christiani, qui puriore imbuti cognitione a decretorum et cultus ecclesiae catholicae commentis longissime abhorrent, nec, nisi clericorum astuta crudelique dominatione revincti, aut commodi sui perverso studio ducti, in sinu ecclesiae suae continerentur » (Sic Wegscheider § 30). Ergo

Resp. N. A. Ad 1. prob. N. Omnes enim catholici unanimiter profitentur romanum pontificem cum Ecclesia seu corpore pastorum sive in concilio sive extra concilium esse prorsus infallibilem. Haec regula nunquam nutavit aut nutat, quod in praesentia nobis satis est. Si qua praeterea controversia circa potiore partem hujus regulae excitatur, eadem non attingit regulam ipsam, ac tota domestica est, cujus momenta ab unaquaque contententium parte proferri solita, postea expendemus. Absurdum porro est ex eo quod non satis constet inter catholicos, utra auctoritas potiore sibi vindicet partem, an scilicet pontifex seorsum spectatus, an vero Ecclesia seu concilium, concludere neque in Pontifice cum Ecclesia seu concilio eam residere, periinde esset ac inferre, quod cum disputent physiologi utrum in cerebro an in corde, seu, in systemate nerveo, aut vascolari proprio

(1) Ita Palmer, cujus difficultates quas ipse in quatuor prolixis appendixibus tom. I. a pag. 318 ad pag. 380. fuse persequitur, contraximus. Quae porro ipse tanto apparatu exposuit si ad logicam methodum exigentur, vix locum darent, uti dicitur, *subsumpta* in scholasticis concertationibus

vita resideat, eam neque in toto homine residere (1).

Ad 2. D. In iis quae in praefatis conciliis adversus haereticos definita sunt et a rom. pontificibus confirmata, N. in iis quae probata a rom. pontifice non sunt, aut in disciplinariis decretis, Tr. Jam vero omnes pariter catholici in eo conveniunt definita in conciliis Constantiensi et Basileensi adversus wicleffitas, husitas, bohemos, et a Martino V. et Eugenio IV. confirmata sunt, plenam obtinere auctoritatem, et in hoc nulla est disceptatio. Ad reliqua vero quod attinet quae dogma non attingunt, neque perhibentur a roman. pontifice probata, ad criticam devolvuntur, et nos pro opportunitate expendemus. Concilium Lateranense V. ob exiguum episcoporum numerum a nonnullis de ejus oecumenicitate dubitatum est. Ceterum nunc ab omnibus uti vere oecumenicum habetur etiam ab ipsis Gallis (2); Concilium Tridentinum in fidei decretis ab omnibus omnino catholicis ut oecumenicum et infallibile habetur, et patet ex fidei professione, quae jussu Pii IV, ab omnibus elicitor in universa Ecclesia (3).

Ad 5. N. Neque contrarium evincunt disceptationes theologorum, cum omnes in dogmatibus conveniant; controversiae versantur duntaxat circa modum ea conciliandi quae difficultatem praeseferunt, qui modus ut plurimum cum impervius sit, nil mirum si inter se non conveniant, et salva charitate uniuscujusque scholae theologi illi systemati adhaereant quod magis ad optatum finem conducere videatur, parati semper ad illud judicium amplectendum quod forte fuerit s. Sedes. Idem dic de institutoribus ethices christianae, qui sibi munus sumpserunt eam ad singulos casus practicos applicare; cum vero hi pro innumeris prope adjunctis varient, mirum esse non debet, si identidem ab invicem discedant. Si interdum in hoc perdifficili munere obeundo aliqui lapsi sunt, statim revocati fuerunt ex censura lata a s. Sede in erroneas aut falsas eorum theses (4).

(1) Attamen hic est paralogismus quo utitur Palmer op. cit. tom. II. p. 4. cap. 7. sect. I. p. 132. seqq. ubi nititur evincere infallibilitatem synodi oecumenicae celebratae et confirmatae a solo rom. pontifice, esse in ecclesia romana *meram opinionem*. Eius haec in parte systema peculiare postea discutietur.

(2) Nunquam enim in hoc concilio episcoporum numerus ad centesimum et vigesimum pervenit. Cf. Cabassutum: *Notitia conciliorum* sect. XVI. Praeter Cabassutum, Labbeus, Harduinus, alique conciliorum galli collectores. Actum in eo potissimum est de extirpatione schismatis, rescissa sunt acta conciliabuli Pisani, praescripta pragmatica sanctio gallicana, definitum est animam rationalem esse immortalem, nec unam in pluribus hominibus, sed uniuscujus propriam secus ac docuerunt Averroes, Pomponatius alique per id temporis delirantes philosophi. Si tamen audias Leopoldum Ranke in sua *histoire de la papauté*, doctrina haec communibus suffragiis in oecumenico concilio praescripta, mentes Italorum invaserat.

(3) Hoc fatetur Palmer, qui proinde haec de causa animam despondit circa unionem sectarum cum Ecclesia romana.

(4) Haec spectant propositiones a rom. pontificibus condemnatae de quibus cf. Viva in *tractatu th. sum. damnatarum*. Exinde patet in Ecclesia romana semper praesto esse remedium, cum aliqua irreperit ex parte individuum prava doctrina. Vix enim aliqua propositio damnata fuit, ut nemo theologorum catholicorum eam amplius defenderit. Profertur simile exemplum cotus quicumque ab Ecclesia catholica sejuncti. Nunc vero ut ad Gableri aliorumque ejus summistarum, qui exprobrant catholicis nullius in frugis conversationis, quorum vix supersunt vestigia, sermonem convertamus, si urgeremus adversus illos controversias omnes

Neque id evincunt plures paucioresve pervercae doctrinae jansenianae asseclae sive occulti sive manifesti qui tanto temporis lapsu ubique fere Ecclesiam a qua damnati sunt, infestarunt, quin eam maculaverint, eadem ratione qua olim manichaei, ac pelagiani haeretici qui nunquam se ab Ecclesia separarunt, illam haeresi sua non infecerunt (1). Quando doctrina aliqua ut haeretica solemniter ab Ecclesia proscripta est, regula ac norma est constituta; quod si peculiaris individua perveraciter eidem obsistunt, sibi ipsis nocent, non autem Ecclesiae quae eos extra fidei ac propterea salutis viam esse pronuntiat. Ejusmodi perduelles possunt quidem esse in Ecclesia, quamdiu peculiari sententia extorres ab ea facti non fuerint, non autem de Ecclesia, ut loquitur s. Augustinus. Quod si illi notorietate juris aut facti manifesti sint, quin respiceant, in articulo mortis sacramentis privantur, ac deinde ecclesiastica sepultura (2). Idem ferri judicium debet de ejusmodi schismaticis, incredulis et indifferentis, de quibus loquitur adversarius, cum eadem plane sit ratio. Omnes isti operarii iniquitatis sunt; illud pravum semen quod inimicus homo, seu diabolus in agro dominico superseminat ex Dei permissione ad bonorum exercitum, et exitium malorum; sunt paleae ad comburendum destinatae (3).

eadem gravissimas, dissidia, simulates acerrimas quae exorta sunt et passim adhuc novae penes ipsos exoriuntur, quaeque juxta systema fundamentale protestantismi de libertate examinis et independentia individuali nunquam componi poterunt, vix integrum volumen iis complexendis sufficeret. Satis hic sit speciminis ergo vel praecipua nomina recensere sectarum quae ex solo lutheranismo suum habuerunt ortum: vix enim ille lucem aspexit, illico prodierunt anabaptistae, antinomiani, osiandriani, stancariani, moristae, andorliani, synergistae, flacciani, adiaphoristae, substantialii, accidentarii, musculani, ubiquistae, etc. quae rursus sectae subdivisae sunt, et iterum divisae, ut ita dicam, in infinitum, ac se invicem maledictis, anathematibus, conciliis omnigenis proscindebant. Cf. Jo. I. Coccius op. cit. *De signis ecclesiae* art. 7. ubi prolatis documentis ostendit Lutherum a Luthero, Melancthonem a Melancthone, Calvinum a Calvino, lutheranos a lutheranis, sacramentarios a sacramentariis, anabaptistas ab anabaptistis, antitrinitarios ab antitrinitariis mirifice dissidere; item art. 8., 9. et 10. in quibus idem argumentum fuse persequitur ostendendo quomodo lutherani a calvinistis ac reliqui sectarii ab invicem dissentiant ac mutuo se damnent: ibidem invenies singularia encomia quibus se mutuo commendant, quae talia sunt, ut nihil unquam adversus illos a catholicis simile prolatum fuerit. Et isti nunc exprobrant nobis domestica dissidia! Si Gablerus adiret Hollandiam, ibi posset comperire quamam pax inter ministros illos vigeat. Ceterum ab omni erroris nota thomistas vindicat Bossuet: *Deuxième avertissement aux protestants* § 10. molinistas vero ibid. § 18. Itaque inter hos theologos aliosque catholice ecclesiae doctores non agitur nisi de opinionibus liberis, in quibus profecto tuendis non laeditur charitas: quod si nonnulli privati interdum excesserunt in disputandi aestu, eos coercuerunt rom. pontifices sapientissimis decretis et ad pacem cohortati sunt. Nonnulla decreta huc spectantia retulimus in tract. *De gratia*, p. I. cap. 4. col. 1518. quibus alia adici possent.

(1) Notum est quibus artibus se tegerent manichaei ne agnoscerentur in Ecclesia catholica: huc spectant decreta s. Leonis M. et Gelasii de sumenda eucharistia sub utraque specie, ut haec ratione illi haeretici detegerentur. Quod vero attinet ad pelagianos, de ipsis scribit s. Augustinus I. *De peccato orig.* cap. 17. n. 18. « Eos propterea sectabantur, quia catholice communionis videbant esse socios. » Eadem refert Marius Mercator apud *praedest. haeres.* 88.

(2) Plura documenta hujus agendi rationis exhibet historia eccles. in Gallis; recens est exemplum episcopi constitutionalis et jansenistae Grégoire, de quo alias scripsimus.

(3) Quo igitur abeat omnia anecdota congesta a Palmer de jansenistis in Gallia, de historiensibus et tamburiniis in Italia, de clericis petentibus dispensationem aut etiam abrogationem legis coelibatus in Germania, aliqua ejusmo-